

“ТАСДИҚ МЕКУНАМ”

**Ректори Донишгоҳи давлатии
иқтисодӣ ва иқтисодии Тоҷикистон
И.И.И. Дотсент**

Абдуалимзода Ҳ. А.
_____ соли 2023

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба кори диссертатсионии Тоҷибоева Мавҷуда Негматовна дар мавзӯи “Зухуроти нави баргашти муҳочирони меҳнатӣ дар шароити афзоиши ҳаракати байналхалқии қувваи корӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)”, барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.11 – Иқтисодиёти нуфус ва демография (илмҳои иқтисодӣ)

Муҳиммияти мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ. Дар асри XXI муҳочирати меҳнатӣ ҷаҳонӣ шудааст ва миллионҳо одамон дар кишварҳои гуногун таъсири муҳочиратро эҳсос менамоянд. Он дар ду самт ба иқтисодиёт таъсир мерасонад: нахуст, шароитҳои иқтисодиву иҷтимоиро дар кишвар беҳтар менамояд, сониян, касодиву таназзул ва нобаробариро дар кишвар метавонад пурзӯр намояд. Ин гуна таъсиррасонии иқтисодӣ ҳамзамон вазъи иҷтимоӣ ва сиёсии давлатҳоро халалдор карда метавонад ва вобаста ба он ҳолати демографӣ ва бозори меҳнат дигаргун мегардад. Бо назардошти ин гуфтаҳо яъне дар баробари омӯхтани муҳочирати меҳнатӣ ва равандҳои ба он таъсиррасонандаро низ қайд намудан ҷоиз аст.

Унвонҷӯ дар диссертатсия дуруст қайд менамояд, ки масъалаи муҳочирати меҳнатӣ ва равандҳои он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари масъалаҳои истиқлолияти энергетикӣ ва барномаи таъмини аҳоли бо озуқаворӣ, яке аз афзалиятҳои муҳим ба ҳисоб рафта, ҳалли саривактии худро талаб менамояд. Зеро, раванди муҳочирати меҳнати хориҷӣ барои шаҳрвандони кишварамон хусусияти ҷаҳонишавиро гирифтааст ва муҳочирони меҳнатӣ нигарони он ҳастанд, ки мақомотҳои дахлдори давлатӣ доир ба таъмин намудани ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои онҳо чораҳои зарурӣ меандешанд. Аз ин хотир, Ҳукумати мамлакат тайи

ду даҳсолаи охир як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқиро дар самти муҳоҷирати меҳнатӣ қабул кард, ки онҳо имконият медиҳанд дар ҳолати муносибати ташаббускоронаву касбӣ ба вазифаҳои худ, ба натиҷаҳои дилхоҳ оварда расонанд. Дар баробари ба роҳ мондани равандҳои муҳоҷирати меҳнатӣ ва муайян намудани мавқеи ҷойгиршавии баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ аз давлатҳои хориҷа бахусус Федератсияи Русия масъалаи баҳсталаб буда таҳлилҳои ба худ хосро талаб менамояд. Аз ин ҷиҳат мавзӯи интихобшуда муҳимму рӯзмарра мебошад.

Мутобиқати мухтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илм, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст.

Диссертатсия ба талаботи бандҳои зерини Шиносномаи ихтисосҳои ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯйи ихтисоси 08.00.11 – Иқтисодиёти нуфус ва демография (илмҳои иқтисодӣ) ҷавобгӯ мебошад: банди 11.- Муҳоҷирати аҳоли, таснифоти (классификатсияи) он (типҳо (навъҳо), намудҳо, шаклҳо) ва усулҳои арзёбӣ (ченкунӣ); равишҳои иқтисодӣ ва иҷтимоиву демографӣ дар омӯзиши муҳоҷирати аҳоли, эҳё ва рушди назарияи муҳоҷират; муҳоҷират дар назария ва концепсияҳои гузариши демографӣ; равандҳои муҳоҷиратӣ, тамоюл ва омилҳои онҳо; оқибатҳои иҷтимоию иқтисодӣ ва демографӣ; колонизатсия ва муҳоҷирати аҳоли дар таърихи ватаниву хориҷӣ ва таъсири он ба паҳншавии аҳоли, динамика ва тағйироти сохтори этникӣ, генетикӣ ва демографӣ, муҳоҷирати бебозгашт ҳамчун раванди демографӣ, 12.- Муҳоҷирати байналмилалӣ; эмигрантсия ва таъсири он ба рушди демографии мамлакатҳои эмигрантсия, ба тағйироти иқтидорҳои меҳнатӣ, илмӣ-техникӣ ва зехнӣ; иммигрантсия, сабабҳо ва нақши он дар рушди сиёсӣ, иҷтимоию иқтисодӣ ва демографии мамлакатҳои қабулкунанда; танзими давлатии равандҳои муҳоҷират; механизмҳои муосири идоракунии муҳоҷирати аҳоли; диаспораҳо ва ҳамватанони бурунмарзӣ; иқтидори онҳо дар рушди давлатҳо; агентҳои хусусии шуғл ва ҳамкориҳои давлатию хусусӣ дар самти муҳоҷират; ҳифзи ҳуқуқию иҷтимоии муҳоҷирон ва аъзои оилаи онҳо; шаклҳои ғайрирасмӣ ва иҷбории муҳоҷират; хусусияти духелаи сиёсати муҳоҷиратии муосир, 13.- Қонуниятҳои муосири муҳоҷирати ҷаҳонӣ; нақши муҳоҷират дар ташаккулёбӣ ва рушди бозорҳои ҷаҳонӣ ва миллии меҳнат; таъсири муҳоҷирати меҳнатӣ ба рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва инноватсионии кишварҳои қабулкунанда ва интиқолдиҳандаи муҳоҷирон; нақши маблағи интиқолдодаи муҳоҷирон дар ҳаёту фаъолияти оилаҳои онҳо ва дар раванди рушди давлатҳо; муҳоҷирати дохилӣ ва паҳншавии

аҳоли; шаҳришавӣ ва такрористехсолии аҳоли; ғунҷоиши демографияи худудҳо, мувофиқат менамояд.

Саҳми илмӣ довталаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ва коркарди проблемаи илмӣ бо арзёбии аҳамияти он. Унвонҷӯ дар диссертатсия амиқтар кардани донишҳои назариявӣ ва амалӣ дар соҳаи муҳоҷирати меҳнатӣ ва демография бо назардошти зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ саҳми муайян гузоштааст. Омӯзиши ҷанбаҳои илмӣ, назариявӣ ва амалӣ имкон доданд, ки тадбирҳои мушаххас оид ба такмил ва рушди минбаъдаи он таҳия ва асоснок карда шаванд.

Унвонҷӯ нишондиҳандаҳои омори аз ҷумла захираҳои меҳнатӣ, аҳолии машғул, шахсони ба кори доимӣ таъминшуда ва шахсони мақоми бекори доштаро ба шумораи муҳоҷирони меҳнати ба хориҷа равонгардидаро истифода бурда амсилаи математикӣ-иқтисодии коррелятсиониро таҳия намудааст. Инчунин иштироки бевоситаи унвонҷӯ дар таҳқиқотҳои илмӣ гузаронидашуда дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, интишори мақолаҳои илмӣ оид ба мавзӯи диссертатсия, маърузаҳои илмӣ дар конференсҳои илмию назариявӣ ва илмию амалӣ ба назар мерасад.

Дар боби якуми диссертатсия «Асосҳои назариявии танзими равандҳои муҳоҷират ва зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ» унвонҷӯ масъалаҳои назариявии диссертатсияро баррасӣ намуда, қайд намудааст, ки раванди муҳоҷирати меҳнатӣ ва зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ яке аз масъалаҳои мубрам ба ҳисоб меравад (саҳ. 14). Унвонҷӯ зимни баррасии мафҳуми асосии таҳқиқот андешаҳои олимони ватанию хориҷиро дар бобати муҳоҷирати меҳнатӣ ва зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ баён намуда ҳамзамон ақидаи худро нисбати мафҳуми муҳоҷирони баргашта чунин пешниҳод намудааст: “Муҳоҷирони меҳнати баргашта - ин шахсоне мебошанд, ки муҳлати муайян дар хориҷа фаъолияти кориро ба амал овардаанд ва бо сабаби риоя накардани қонунгузори давлати қабули муҳоҷирон, ба ватан баргардонида ё ронда мешаванд” (саҳ 44).

Дар боби зикргардида унвонҷӯ, таҷрибаи байналхалқии ба танзим овардани равандҳои муҳоҷирати меҳнатӣ дар шароити афзоиши ҳаракати байналхалқии қувваи кориро омӯхта ба хулоса меояд, ки рушди ҳамкориҳои давлатию хусусӣ яке аз воситаҳои аз байн бурдани мушкилиҳо дар соҳаи муҳоҷират мебошад (саҳ. 46).

Айни замон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кулли масъалаҳоро оид ба ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои муҳоҷирон дар дохил ва хориҷи мамлакат, омӯзиши муҳоҷирон ба касбу ихтисосҳои замонавӣ ва забонҳои хориҷӣ,

бурдани корҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ дар маҳалҳо, нашр намудани маводҳои ҷопӣ ба намуди буклету плакатҳо, сафарбар намудани муҳочирони меҳнатӣ ба хориҷа, таъмини ҳуқуқи муҳочирон дар муҳофизаҳои судӣ ва доир ба дигар масъалаҳои ҳалталаб асосан идораҳои давлатӣ қору фаъолият мебаранд, ки ин гуна ҳолат ба сиёсати имрӯзаи давлатҳои хориҷи дуру наздик, ки дар самти муҳочират ба муваффақиятҳо ноил гардидаанд, ҷавобгӯй ва мувофиқ нест. Зеро барои ба танзим овардани равандҳои муҳочират иҷрои якҷанд вазифаҳои зерин низ ҳалталаб мебошанд, аз ҷумла: ҷорӣ намудани механизми муосири ҳамкориҳои давлатию хусусӣ ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи муҳочират, тақсмоти баробар ва дурусти вазифаҳо бо ҷалбу иштироқи фаъолонани бахши хусусӣ дар ҳалли мушкилиҳои муҳочират, рушди ҳамкориҳои байниидоравию байнидавлатӣ, бештар ҷалб намудани шарикони иҷтимоӣ дар ҳалли мушкилоти муҳочират ва ба ин монанд вазифагузорию ҳамкориҳои судманд яке аз роҳҳои ноил гардидан ба мақсадҳои гузошташуда ҷиҳати танзими равандҳои муҳочират ба ҳисоб меравад (саҳ. 47-48).

Дар боби дуоми диссертатсия, ки «Таҳлили вазъи муосири муҳочират ва зухуроти нави баргашти муҳочирони меҳнатӣ» номгузори шудааст унвонҷӯ таҳлили вазъи муосири муҳочирати меҳнатӣ, таъсири он ба ҳолати демографӣ, бозори меҳнат гузаронидааст. Инчунин ҷораҳо оид ба ҳамкориҳои баргашти муҳочирон дар ҷомеа, вазъи муосири касбомӯзии муҳочирони меҳнатӣ ва роҳҳои ҳалли мушкилот дар ин самтро омӯхтааст.

Дар боби номбурда қайд шудааст, ки таҳлили вазъи муосири муҳочирати меҳнатӣ ва омӯзиши масъалаи зухуроти нави баргашти муҳочирон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти ҳамгирии онҳо дар ҷамъият нишон медиҳад, ки ин раванд на танҳо дар кишвари мо, балки дар дигар давлатҳои хориҷи дуру наздик шакли ҷаҳонишавӣ гирифтааст. Зеро ҳарсола дар ҷараёни муҳочирати меҳнати байналхалқӣ садҳо ҳазор нафар шаҳрвандони кишварамон ва дигар давлатҳои ҷаҳон иштирок менамоянд (саҳ.107).

Дар диссертатсия қайд шудааст, ки бо сабаби аз тарафи ИМА ва давлатҳои Аврупо татбиқ кардани муҷозоти иқтисодӣ нисбати Федератсияи Русия, вазъияти молиявӣ иқтисодии ин мамлакат хеле душвор гардид, ки он бевосита ба ҳолату зиндагии муҳочирони меҳнатӣ дар қаламрави Федератсияи Русия таъсири манфии худро расонида истодааст. Илова бар он, бо мақсади пешгирии муҳочирати ғайриқонунӣ ва ба танзим даровардани равандҳои муҳочират дар қаламрави

Федератсияи Русия, соли 2013 дар ин кишвар барномаи автоматикунонидашуда оид ба муайян намудани муҳочирони ғайриқонунӣ ва баъдан солҳои 2014 – 2015 ба қонунгузори муҳочирати ин кишвар тағйиру иловаҳо ворид карда шуданд, ки он будубоши муҳочирони меҳнатиро дар Федератсияи Русия ғайриманфӣ гардонид. Ин гуна шароити ба вучудомада шумораи шаҳрвандони хориҷиро, ки қонунгузори муҳочирати Федератсияи Русияро вайрон кардаанд, хеле зиёд намуд ва ҳамаи онҳо дар рӯйхати «манъшудагон» дарҷ карда шуда истодаанд. Дар рӯйхати «манъшудагон» мисли дигар шаҳрвандони хориҷӣ, инчунин шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ба қайд гирифта мешаванд ва шумораи онҳо ҳар сол садҳо ҳазор нафарро ташкил медиҳад, ки чунин ҳолат мушкилиҳои бе ҳамин ҳам зиёди молиявии муҳочирон ва аъзои оилаи онҳоро дучанд мегардонад.

Сабабҳои асосии ҳарсола афзоиш ёфтани шумораи шаҳрвандони «манъшуда»-и кишварамон ва ба ватан баргаштани муҳочирони меҳнатӣ – шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ин ба дараҷаи хуб надонистани забони русӣ, қонунгузори муҳочирати Федератсияи Русия, паст будани сатҳи донишу малакаи таҳассусии онҳо, саривақт аз қайд нагузаштан мутобиқи ҷойи зисти муваққатӣ, надоштани сертификати дахлдор ҷиҳати гирифтани патент ва расмӣ гардонидани фаъолияти кории худ ва дигар сабабҳо мебошанд, ки нисбати ислоҳи он бояд бо муҳочирон корҳои иттилоотӣ фаҳмондадихӣ дучанд зиёд карда шаванд (саҳ 76-77).

Унвонҷӯ дар баррасии боби сеюми диссертатсия «Такмил додани механизмҳои идоракунии равандҳои муҳочират дар шароити зухуроти нави баргашти муҳочирони меҳнатӣ» таъкид менамояд, ки масъалаҳо марбут ба ташкили механизми дастгирии иҷтимоию иқтисодии муҳочирони меҳнати баргашта дар шароити зухуроти нави муҳочиратӣ, таҷрибаи хориҷӣ, нақши давлат дар татбиқи механизмҳои идоракунии равандҳои муҳочират ва рушди институтсионалӣ зарур мебошад.

Дар қатори дигар давлатҳои интиқолдиҳандаи муҳочирони меҳнатӣ барои Ҷумҳурии Тоҷикистон низ лозим аст, ки механизми миллии худро оид ба расонидани кӯмакҳои иҷтимоию иқтисодӣ ба муҳочирони меҳнати баргашта кор карда барояд ва бо назардошти он, ки чунин чараҳои аз хориҷа баргашти муҳочирони меҳнатӣ доимӣ мебошад, созмон додани чунин механизми доимоамалкунанда ва натиҷабахш бо ҷалби ҳамаи мақомотҳои ҳокимияти давлатӣ, шарикони иҷтимоӣ, ташкилотҳои байналхалқӣ, ҷамъиятӣ, ғайридавлатӣ ва дигар ниҳодҳои дар самти муҳочират фаъолиятдошта ба мақсад мувофиқ аст. Аз нуқтаи назари унвонҷӯ раванди хизматрасониҳои иҷтимоию иқтисодиро аз тарафи мақомотҳои дахлдори

давлатӣ ба муҳочирони меҳнати баргашта ҳамчун «Механизми дастгирии иҷтимоию иқтисодии муҳочирони меҳнати баргашта» номгузорӣ кардан мумкин аст (саҳ 109-110). Бо мақсади амалисозии механизми дастгирии иҷтимоию иқтисодии муҳочирони меҳнати баргашта, инчунин аз тарафи унвонҷӯ коркарди амсилаи миллиро оид ба татбиқи механизми ҳамкорихо ва таҳти назорат қарор додани иҷрои онро зарур дониста дар боби мазкур амсилаи миллии ҳамкорихои байниидоравиро пешниҳод намудааст.

Дар хулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, инчунин тавсияҳои, ки аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд, пешниҳод гардидаанд.

Эродҳо ва баъзе пешниҳодот доир ба диссертатсия:

1. Дар зербоби 1.1. унвонҷӯ ақидаҳои олимони ватаниву хориҷӣ оид ба муҳочирати меҳнатӣ ва сабабҳои баргашти муҳочирони меҳнатиро овардааст. Хуб мешуд агар унвонҷӯ асарҳои олимони ватаниро зиёдтар оварда шуда таҳлил менамуд диссертатсия боз ранги дигар мегирифт.
2. Дар саҳ. 31 ҷадвали 1.2.1. маълумот оид ба муҳочирати тоҷикон дар саросари ҷаҳон оварда шудааст. Ба фикри мо, диссертатсия бурд мекард, агар унвонҷӯ оид ба ҳар як кишвари овардашуда мисолҳои мушаххас оид ба муҳочирати меҳнати онҳо меовард.
3. Дар саҳ 64 ҷадвали 2.1.1. маълумот оид ба муҳочирати меҳнати шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хориҷа дар давраи солҳои 2003-2020 оварда шудааст. Агар дар ҳамин аснод маълумоти иловагии занон оид ба муҳочирати меҳнатӣ боз васеътар нишон дода мешуд боз хубтар мешуд.
4. Унвонҷӯ зимни таҳқиқот дар зербоби 2.2. ҷадвалҳои 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 ва 2.2.4 оид ба сабабҳои баргашти муҳочирони меҳнатӣ пурсишномаҳо дар минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидаро оварда таҳлил намудааст, агар ин пурсишномаро дар алоҳидагӣ дар баъзе аз шаҳру ноҳияҳои ин минтақаҳо таҳлил менамуд боз диссертатсия ранги дигарро мегирифт.
5. Ҳангоми баррасии саволи 2.3 унвонҷӯ вазъи муосири касбомӯзии муҳочирони меҳнатиро шарҳу эзоҳ додааст. Агар дар доираи ин касбомӯзии занони ба муҳочирати меҳнатӣ равонгардидаро дар алоҳидагӣ меовард мазмуни ин зербоб боз саҳеҳтар мегардид.
6. Дар саҳ. 123 унвонҷӯ расми 3.1.1. амсилаи миллии ҳамкорихои байниидоравиро пешниҳод намудааст. Хуб мешуд, агар вобаста ба ин амсила вобастагии онро ба ягон санадҳои меъёриву ҳуқуқии соҳаи муҳочират алоқаманд мекард.

Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ пеш аз ҳама, аз навгонии илмӣ бармеоянд. Навгонии илмӣ таҳқиқот дар ошкор намудани ҷанбаҳои назариявӣю методии масъалаҳои афзоиши баргашти

муҳочирони меҳнатӣ ҳамчун зухуроти нави ҷараёни қувваи кории байналхалқӣ иборат буда, бо натиҷаҳои зерин, ки дар раванди таҳқиқот ба даст оварда шудаанд, муайян гардидааст:

– тамоюли афзоишбандаи ҷараёнҳои муҳочирати меҳнатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда шуданд.

- хусусиятҳои кунунии баргашти муҳочирони меҳнатӣ дар шароити зухуроти нави муҳочирати муайян карда шудаанд. Муҳочирони меҳнати баргашта нисбат ба дигар аҳолии қувваи қобили меҳнат, ки дар дохили кишварамон фаъолияти корӣ доранд, дорои сатҳи баланди омодагии касбӣ ва тахассуси муосир мебошанд. Ин шаҳодати ба мутахассисони соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ таъдил ёфтани онҳо аст ва ин гуна иқтисодии касбиро бояд дар рушди мамлакат истифода бурд.

- мафҳуми «муҳочирони меҳнати баргашта» ҳамчун зухуроти нав дар равандҳои муҳочират муайян карда шуд: «Муҳочирони меҳнати баргашта - ин шахсоне мебошанд, ки дар хориҷа фаъолияти кориро ба амал меоварданд ва бо сабаби риоя накардани қонунгузори давлати қабули муҳочирон, ба ватан баргардонида шудаанд», мафҳуми зикргардида ҳамчун зухуроти оммавии нав дар самти муҳочират баён ёфта, ба ақидаи мо ворид намудани он ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муҳочират» мақсаднок мебошад;

- сабабҳои баргашт (рондан)-и муҳочирони меҳнатӣ ошкор карда шудаанд. Сабабҳои баргашти муҳочирони меҳнати Тоҷикистон аз хориҷаро ба ду қисм ҷудо кардан мумкин аст: анъанавӣ ва вобаста ба зухуроти нав.

-заминаҳои иловагӣ оид ба омӯзиши касбии шаҳрвандони кишварамон бо назардошти рақобатпазирӣ дар бозори меҳнати дохилӣ ва берунӣ муайян карда шудаанд. Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурдани таҷрибаи кишвари Филиппин оид ба рушди ҳамкориҳои давлатию хусусӣ дар самти касбомӯзии муҳочирони меҳнатӣ ба мақсад мувофиқ аст.

- механизми хизматрасонии иқтисодӣ ба муҳочирони меҳнати баргашта коркард шуда, амсилаи миллии ҳамкориҳои байниидоравӣ омода карда шуд. Бо татбиқи механизм ва амсилаи пешниҳодшуда Ҷумҳурии Тоҷикистон дар масъалаи таъмини идоракунии давлатии равандҳои муҳочират ва ҳалли мушкилот оид ба ҳамгирии муҳочирон ва аъзои оилаи онҳо дар ҷомеа ба натиҷаҳои дилхоҳ ноил мегардад.

- масъалаи татбиқи механизмҳои идоракунии равандҳои муҳочират ва рушди институтсионалӣ дар ин самт дар шароити афзоиши ҳаракати

байналхалқии қувваи корӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуданд. Барои расидан ба мақсадҳои гузошташуда ҳалли якчанд масъалаҳои калидӣ ба монанди: татбиқи сиёсати давлатии самаранок, тақмили санадҳои меъёрию ҳуқуқии миллӣ, қабули қонунҳои муносири муҳоҷирати меҳнатӣ, рушди ҳамкориҳои байниидоравию байнидавлатӣ, рушди низоми муассисаҳои касбӣ – техникаӣ ва ташкилотҳо, созмон додани сохтори мустақили давлатӣ оид ба муҳоҷират саривақтӣ мебошад.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои бадастомада метавонанд аз ҷониби олимону мутахассисон дар омӯзиши саволҳои назариявӣ ва ҳалли масъалаҳои амалии марбут ба равандҳои муҳоҷирати меҳнатӣ ва зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ, инчунин тақмили пешниҳоди онҳо дар мақомотҳои дахлдорӣ соҳаи муҳоҷират истифода бурда шаванд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он ифода мегардад, ки натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонанд барои ошкор намудан ва рафъи мушкилиҳои баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ ва ба танзим овардани ҳаракати байналхалқии қувваи корӣ дар шароити муосир инчунин дар раванди таълими фанҳои: «Назарияи иқтисодӣ», «Макроиқтисодиёт», «Омор» ва «Асосҳои демография» истифода шаванд.

Мутобиқати тахассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Диссертатсияи Тоҷибоева Мавҷуда Негматовна ҳамчун кори ба анҷом расида маҳсуб ёфта, таркиб ва сохтори он бо тавсияву асосноккунӣ дар сатҳи баланди илмӣ-назариявӣ навишта шудааст. Баъзе аз муқаррароти натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентҳои меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳури истифода бурдан мумкин аст.

Автореферат ва мақолаи илмӣ ба таъб расидаи унвончӯ таркиби асосии диссертатсияро дарбар гирифта, натиҷаҳои таҳқиқотро ҳамчун дастоварди нави илмӣ ҳисобидан мумкин аст.

Гуфтаҳои овардашуда аз он шаҳодат медиҳанд, ки диссертатсия Тоҷибоева Мавҷуда Негматовна дар мавзӯи “Зухуроти нави баргашти муҳоҷирони меҳнатӣ дар шароити афзоиши ҳаракати байналхалқии қувваи корӣ (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)” бо талоботи бандҳои 32-37 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти рақами 267 аз 30 юни соли 2021 барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ тасдиқ гардидааст, мутобиқ ва ҷавоғӯй буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои

буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.11 - Иқтисодиёти нуфус ва демография (илмҳои иқтисодӣ) мебошад.

Тақриз дар ҷаласаи якҷояи кафедраи омили Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ карда шудааст. (протокол №8 аз 04. марти соли 2023).

Эксперт:

дотсенти кафедраи омили
Донишгоҳи давлатии молия
Ва иқтисоди Тоҷикистон, н.и.и.

С. Маъдиев

Ҳанси ҷаласа:

мудири кафедраи омили Донишгоҳи
давлатии молия ва иқтисоди
Тоҷикистон, н.и.и., дотсент

Р.Ш.Холов

Котиби ҷаласа:
н.и.и., дотсент

Имзои Холов Р.Ш. ва Маъдиев С-ро тасдиқ менамоям.
Сардори шӯбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси ДДМИТ

Н.Н.Солиев

734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯ. Наҳимов 64/14

www: www.tgfeu Email: mail@tgfeu.tj; tgfeu@tgfeu.tj

Телефон: тел: (+99237) 231-02-01, (+992) 231-08-37